

ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการค้าระหว่างประเทศ

รองศาสตราจารย์บัญญัติ สุขศรีงาม
ภาควิชาจุลชีววิทยา
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

นับตั้งแต่โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคของการพัฒนาอุตสาหกรรมจนก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์นั้น ได้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้น โดยมีเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการเร่งใช้ทรัพยากรดังกล่าว เป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้หมดไปอย่างรวดเร็ว และเกิดมลพิษของสิ่งแวดล้อมติดตามมา ในทุกประเทศล้วนแต่มีปัญหาของสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น มลพิษบางชนิดก็เป็นเรื่องเฉพาะแต่ละประเทศ เช่น น้ำเสียอากาศเป็นพิษ ฯลฯ แต่มลพิษบางชนิดก็เป็นปัญหาร่วมกันของมนุษยชาติ เช่น การเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก เป็นต้น สำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาร่วมกันของมนุษยชาติมีดังนี้

1. การทำลายบรรยากาศชั้นโอโซน (OZONE DEPLETION)

ตามปกติแล้วในบรรยากาศของโลกจะจำแนกได้หลายชั้น แต่ละชั้นจะมีส่วนประกอบแตกต่างกันไป แต่ในชั้นบรรยากาศที่เรียกว่า สตราโตสเฟียร์ (stratosphere) ที่อยู่สูงจากผิวโลกประมาณ 40-50 กิโลเมตร จะมีก๊าซโอโซนอยู่เป็นจำนวนมากและก๊าซโอโซนจะช่วยกรองรังสีอัลตราไวโอเล็ตจากดวงอาทิตย์ให้เข้าสู่พื้นผิวโลกได้เพียงเล็กน้อย จึงไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ แต่การนำซีเอฟซี (CFC: Chlorofluorocarbon) มาใช้เป็นจำนวนมากในอุตสาหกรรมเครื่องทำความเย็น (เช่น ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ) รวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิตโฟม เป็นต้น เป็นผลให้สารนี้ระเหยขึ้นสู่บรรยากาศและไปทำปฏิกิริยากับก๊าซโอโซน ก๊าซโอโซนถูกทำลายจึงมีปริมาณลดลง ดังนั้น ถ้าหาก

ปริมาณซีเอฟซีจำนวนมาก จะทำให้ปริมาณก๊าซโอโซนลดลงมากเช่นกัน นอกจากนี้ ซีเอฟซียังสลายตัวได้ยาก จึงมีตกค้างในบรรยากาศได้นาน ทำให้ก๊าซโอโซนถูกทำลายได้อย่างต่อเนื่องด้วยและผลจากการที่ก๊าซโอโซนถูกทำลายจะทำให้รังสีอัลตราไวโอเล็ตเข้าสู่พื้นผิวโลกได้มาก จึงเป็นอันตรายต่อมนุษย์อย่างยิ่ง

เมื่อไม่นานมานี้ องค์การอุตุนิยมวิทยาโลกได้รายงานผลจากการเฝ้าติดตามและตรวจวัดปริมาณก๊าซโอโซนในบรรยากาศมานานกว่า 35 ปี พบว่า ก๊าซโอโซนในชั้นสตราโตสเฟียร์มีปริมาณลดลงมาโดยตลอด และพบปรากฏการณ์รูว์ของก๊าซโอโซนจนเกือบจะไม่มีก๊าซโอโซนเหลืออยู่เลยที่บริเวณขั้วโลกใต้ โดยที่ปริมาณก๊าซโอโซนที่ขั้วโลกใต้ในช่วงเดือนสิงหาคม 2538 จะมีอัตราการลดลงมากถึงวันละ 1 เปอร์เซ็นต์ เป็นผลให้รูว์ของก๊าซโอโซนแผ่ขยายกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้อัลตราไวโอเล็ตเข้าสู่พื้นผิวโลกได้มากยิ่งขึ้น จะทำให้มนุษย์ได้รับอันตรายมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการทำให้เกิดมะเร็งที่ผิวหนัง ในขณะที่สหรัฐอเมริกา มีผู้ป่วยมะเร็งที่ผิวหนังเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 6,000 คนแล้ว

ตามปกติแล้วถ้าหากในบรรยากาศมีสารมลพิษพวกซีเอฟซีอยู่ไม่มากนัก สารเหล่านี้จะไปรวมอยู่กับก้อนเมฆในระดับสูงและทำลายก๊าซโอโซนในบรรยากาศ ทำให้ปริมาณก๊าซโอโซนบริเวณที่ถูกทำลายลดลง และเมื่ออากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้น ก้อนเมฆ (ที่มีสารมลพิษพวกซีเอฟซี) ได้สลายตัว ก๊าซโอโซนที่อยู่ในบริเวณข้างเคียงจะเคลื่อนย้ายเข้ามาแทนที่ ทำให้ระดับก๊าซโอโซนมีจำนวนมากขึ้น แต่การที่ได้พบรูว์จนทำให้

ก๊าซโอโซนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาแทนที่ได้ถูกทำลายอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ดังนั้น จึงไม่สามารถจะปิดรูรั่วของก๊าซโอโซนได้

เนื่องจากซีเอฟซีมีผลต่อการทำลายก๊าซโอโซนดังกล่าวแล้ว ประเทศต่างๆ จึงได้มีการให้สัตยาบันร่วมลงนามเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2530 เพื่อยกเลิกการผลิตซีเอฟซี โดยประเทศส่วนใหญ่จาก 149 ประเทศ ได้ประกาศยกเลิกการผลิตซีเอฟซีภายในปี พ.ศ.2538 นี้ และเนื่องจากวันที่ 16 กันยายน 2530 เป็นวันที่ทุกประเทศมาลงนามร่วมกันเพื่อช่วยกันรักษาก๊าซโอโซน ดังนั้นองค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดให้วันที่ 16 กันยายนของทุกปีเป็นวันโอโซนโลก (Ozone Day) เพื่อให้ประเทศต่างๆ ได้ระลึกถึงความร่วมมือกันในการที่จะพิทักษ์รักษาก๊าซโอโซนไว้มิให้ถูกทำลาย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการทำลายก๊าซโอโซนยังคงเป็นที่สนใจของทุกประเทศ เพราะมีผลกระทบต่อ การอยู่รอดของมนุษยชาติ จึงได้มีการนำไปเป็นหัวข้อหนึ่งของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เมืองริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 และได้สรุปแต่เพียงว่าให้ทุกประเทศร่วมมือกันในการลดการใช้ซีเอฟซีให้ได้ผลอย่างเร่งด่วน แต่โรงงาน แขงคลิน ก็ให้ข้อคิดว่าทุกประเทศจะลดระดับการใช้สารมลพิษเหลือปริมาณน้อยที่จะไม่ทำลายก๊าซโอโซนให้เกิดสภาพวิกฤติได้นั้นจะต้องรอนจนถึงต้นศตวรรษที่ 21 (พ.ศ.2543) จึงจะเห็นผลถึงกระนั้นก็ตามรูรั่วของก๊าซโอโซนที่เกิดขึ้นแล้วจะยังคงไม่หายไปง่ายๆ เนื่องจากสารมลพิษพวกซีเอฟซียังคงอยู่ในบรรยากาศ จะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 50 ปี จึงจะสามารถกลับมาสู่สภาพเดิมได้

2. ความเจริญของมนุษยชาติ

นับตั้งแต่ความเจริญของมนุษยชาติจากสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นครั้งแรกในทวีปยุโรปจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ได้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ให้พลังงาน (เช่น ถ่านหิน ฟืน น้ำมันปิโตรเลียม และ

ก๊าซธรรมชาติ) ให้หมดสิ้นไปอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดผลพลอยได้ตามมาก็คือการเพิ่มปริมาณของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศ ตามปกติก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จะถูกพืชนำไปใช้ในการสังเคราะห์แสงแล้วให้ก๊าซออกซิเจนเป็นผลพลอยได้ออกมาให้สิ่งมีชีวิตต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป แต่ในปัจจุบันผลจากการทำลายป่าจนเกิดภาวะเกือบวิกฤติรวมทั้งการสูญเสียสภาพของแหล่งน้ำต่างๆ ทำให้มีปริมาณของพืชที่จะใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในการสังเคราะห์แสงลดลง เป็นผลให้มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เหลือคั่งค้างในบรรยากาศเพิ่มมากขึ้น

ในบรรยากาศโดยทั่วไปจะมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นส่วนผสมอยู่น้อยมาก (ประมาณ 0.03 เปอร์เซ็นต์) ดังนั้นจึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด แต่ในเขตเมืองใหญ่ๆ หรือบริเวณที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรม จะมีปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากกว่านี้นักวิทยาศาสตร์จากหลายหน่วยงานได้ร่วมมือกันศึกษาเพื่อทำนายปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่จะมีเหลือคั่งค้างสะสมอยู่ในบรรยากาศของโลกในอนาคตนั้นพบว่า ถ้าหากการใช้ทรัพยากรที่ให้พลังงานเป็นไปในอัตราที่เร็วที่สุดดังเช่นในปัจจุบัน จะทำให้ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ในปี ค.ศ. 2025 และจะเพิ่มเป็น 7-8 เท่า ของที่มีอยู่เดิมตามธรรมชาติ ในปี ค.ศ. 2100 ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากจะทำให้อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้น โลกจึงร้อนขึ้นด้วย

การที่ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทำให้อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้นนั้น เนื่องจากก๊าซนี้มีคุณสมบัติที่สำคัญในการดูดและสะท้อนความร้อนที่ส่งออกไปจากโลกให้กลับสู่ผิวโลกอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศทำหน้าที่เหมือนแผ่นกระจกของเรือนเพาะชำ (green house) ที่ใช้เพาะปลูกพืชในเขตหนาว โดยยินยอมให้แสงจากดวงอาทิตย์ส่องผ่านไปได้ ทำให้เกิดความร้อนในเรือนเพาะชำแต่ความร้อนเหล่านี้

ไม่สามารถผ่านแผ่นกระจกออกมาได้ ทำให้อุณหภูมิของเรือนเพาะชำสูงขึ้น นั่นคือ ยิ่งในบรรยากาศมีปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก๊าซนี้จะแผ่ปกคลุมผิวโลกไว้และทำให้การระบายความร้อนของบรรยากาศเป็นไปอย่างช้าๆ อย่างสัมพันธ์กัน ดังนั้นอุณหภูมิของบรรยากาศจึงสูงขึ้นด้วย เราเรียกปรากฏการณ์การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิในบรรยากาศดังกล่าวนี้ว่า กรีนเฮาส์เอฟเฟค (green house effect) หรือปรากฏการณ์เรือนกระจกและเรียกก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ว่า ก๊าซเรือนกระจก

อย่างไรก็ตาม ก๊าซเรือนกระจกมีไม่หมดเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เท่านั้น แต่ยังมีก๊าซชนิดอื่นๆ อีก ได้แก่ มีเทน ไนตรัสออกไซด์และโอโซน ก๊าซแต่ละชนิดจะมีศักยภาพทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นแตกต่างกัน โดยก๊าซมีเทนจะทำให้อุณหภูมิของโลกเพิ่มสูงมากกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 24.5 เท่า ก๊าซไนตรัสออกไซด์จะทำให้โลกร้อนมากกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 320 เท่า แม้ว่าก๊าซไนตรัสออกไซด์และมีเทนจะมีศักยภาพทำให้อุณหภูมิของโลกสูงได้มากกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ก็ตาม แต่เนื่องจากในบรรยากาศมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากกว่าก๊าซเหล่านี้ จึงทำให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นก๊าซสำคัญที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจกถ้าอุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้นจริงแล้ว จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างไรกันบ้างนั้น นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายเชื่อกันว่า การเพิ่มอุณหภูมิของโลกจะมีผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศและระบบนิเวศน์ของสิ่งมีชีวิตเป็นอย่างมาก ที่เห็นได้อย่างง่ายๆ ก็คือ ความแห้งแล้งจะเกิดมากขึ้นและแพร่กระจายไปอย่างกว้างขวาง ฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้การเจริญของพืชเปลี่ยนแปลงไปได้ นอกจากนี้ยังเชื่อกันว่าอุณหภูมิที่สูงขึ้นนี้จะทำให้น้ำในทะเลและมหาสมุทรเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากน้ำแข็งที่ขั้วโลกถูกทำลายให้ละลาย ถ้ากรณีนี้เป็นจริง ในอนาคตก็น่าเป็นห่วงเมืองต่างๆ ที่อยู่ชายฝั่งทะเลหรือเป็นเกาะ อาจถูกน้ำทะเลท่วมได้ง่าย

สำหรับผลกระทบของปรากฏการณ์เรือนกระจกต่อประเทศไทยนั้น สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศโลก ผลการศึกษาพบว่า ในปีพ.ศ. 2533 ประเทศไทยมีการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ประมาณ 182 ล้านตัน หรือ 55 เปอร์เซ็นต์ของการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมด ส่วนก๊าซมีเทน มีการปลดปล่อยเพียง 5.6 ล้านตันเท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบการปลดปล่อยก๊าซเหล่านี้ในระดับโลก พบว่าการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ มีเทนและ ไนตรัส ประมาณ 0.7 , 2.2 และ 0.04 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับเท่านั้น ส่วนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศไทยเนื่องจากปรากฏการณ์เรือนกระจกนั้น ผลการวิจัยได้คาดการณ์ว่าถ้าหากมีปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า จะทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศเพิ่มขึ้น 2.5-4.0 องศาเซลเซียส โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีอุณหภูมิเพิ่มสูงสุด และภาคใต้มีอุณหภูมิเพิ่มน้อยที่สุด นอกจากนี้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีความแห้งแล้งเพิ่มขึ้นเนื่องจากแนวโน้มปริมาณน้ำฝนไม่เพิ่มขึ้น ส่วนภาคใต้จะชุ่มชื้นขึ้น เนื่องจากมีปริมาณฝนเพิ่มขึ้น 40 เปอร์เซ็นต์

สำหรับผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และทรัพยากรธรรมชาตินั้น จะทำให้ป่าไผ่เขตร้อนลดลง 30 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะชายฝั่งที่แคบของเพชรบุรีและสงขลาจะหายไป แต่จะมีชายหาดที่ถูกร่นลงจนถึงพื้นที่ราบบริเวณริมทะเลขึ้นมาแทน ป่าชายเลนจะลดลง แต่มีหาดเลนเพิ่มมากขึ้น ทะเลสาบสงขลาจะมีพื้นที่เพิ่มขึ้น แต่อาจมีน้ำเค็มรุกเข้ามามกขึ้น ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำเกษตรกรรมธรรมชาติลดลง 10 เปอร์เซ็นต์

ปัญหาเรื่องปรากฏการณ์เรือนกระจกที่ทำให้โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้นนี้ มิใช่สิ่งที่จะนั่งนอนใจได้อีกแล้ว ถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขก็จะส่งผลกระทบต่อประเทศ

ต่างๆ ทั่วโลก ความวิตกกังวลในเรื่องนี้มีค่อนข้างมาก ดังนั้นในปี พ.ศ. 2535 ประเทศต่างๆ 155 ประเทศ จึงได้ร่วมลงนามสัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้ประเทศต่างๆ ได้ช่วยกันป้องกันไม่ให้เกิดการเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศไปมากกว่านี้ รวมทั้งต้องช่วยกันลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกให้ได้มากที่สุดด้วย นอกจากนี้ในเดือนกุมภาพันธ์ 2538 ได้มีการประชุมด้านสิ่งแวดล้อมของภูมิอากาศเอเชียแปซิฟิก เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ที่กรุงมนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ มีประเทศต่างเข้าร่วมประชุม 31 ประเทศ ที่ประชุมได้เสนอข้อมูลให้เห็นว่าประเทศอุตสาหกรรมได้มีการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่บรรยากาศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ.2515 ได้มีการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 16,000 ล้านตัน แต่ในขณะนี้ได้มีก๊าซปลดปล่อยการคาร์บอนไดออกไซด์มากกว่าปีละ 23,000 ล้านตัน ถ้าหากยังเป็นเช่นนี้จนถึง พ.ศ.2613 คาดว่าจะทำให้โลกร้อนมากกว่านี้อีกสองเท่าทีเดียว และในการประชุมดังกล่าว ประเทศที่มีบทบาทในการรณรงค์เพื่อลดปัญหา การเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจกได้แก่ประเทศที่เป็นหมู่เกาะในเอเชีย-แปซิฟิก เพราะจะเป็นผู้ได้รับผลที่เกิดขึ้นมากที่สุด เช่น ถ้าหากมีระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้นอีก 1 เมตร จะทำให้มีน้ำท่วมเกิดขึ้น รวมทั้งส่งผลกระทบต่อกิจการประมง อีกด้วย ดังนั้นที่ประชุมจึงมีมติร่วมกันที่จะเรียกร้องให้ประเทศพัฒนาทั้งหลายได้ร่วมมือกันอย่างจริงจังในการลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปลดปล่อยสู่บรรยากาศเพื่อลดปัญหาการเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจกนั่นเอง และเป็นที่น่ายินดีว่า ในเดือนเมษายน 2539 ได้มีการประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมของกลุ่มประเทศผู้นำด้านอุตสาหกรรม 26 ประเทศ และที่ประชุมได้มีมติให้ประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลาย ต้องแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมด้วย ตามนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมแนวใหม่ที่ว่า หากคุณทำลาย คุณต้องชดใช้

(PAY AS YOU GO)

3. มลพิษของสิ่งแวดล้อม (pollution)

มลพิษของสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญของการพัฒนาประเทศจากเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมในทุกประเทศที่มีการพัฒนาในลักษณะนี้ก็หนีไม่พ้นเรื่องการเกิดมลพิษ เนื่องจากในกิจการอุตสาหกรรมจะต้องมีของเสียต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ของเสียเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นอันตรายทั้งสิ้น บางชนิดก็เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมบางชนิดก็เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตต่างๆ การกำจัดมลพิษทั้งหลายทำได้ยากหรือถ้าหากจะทำก็ต้องใช้เทคโนโลยีที่มีราคาแพง ซึ่งไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย ทำให้ปัญหามลพิษยังคงมีอยู่ตลอดไป ด้วยเหตุนี้ประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศพัฒนาทั้งหลายจึงพยายามกระจายการลงทุนมายังประเทศด้อยพัฒนา โดยเฉพาะการนำอุตสาหกรรมที่มีอันตรายค่อนข้างมากมาดำเนินการเนื่องจากประเทศด้อยพัฒนาเหล่านี้ ยังขาดความรอบคอบในการควบคุมทั้งด้านการปฏิบัติงานและด้านกฎหมาย เป็นผลให้การพัฒนาประเทศไม่เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายเริ่มมีความฉลาดมากขึ้น จึงพยายามลดการเอาใจเอาเปรียบต่างๆ ด้วยการเสนอแนวคิดในการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยได้มีการนำเรื่องดังกล่าวนี้ไปเป็นปัญหาหนึ่งของการประชุมสิ่งแวดล้อมโลกที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ.2535 และมีการประชุมต่อเนื่องกันอีกหลายครั้ง จนในปัจจุบันได้มีเรื่องของสิ่งแวดล้อมมาเกี่ยวข้องกับการค้าด้วย เป็นการนำมาตรการในการดูแลสิ่งแวดล้อมมาผูกพันกับการค้าระหว่างประเทศ เช่น ในการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมกติกการค้าโลกนั้น องค์การนี้สนับสนุนเรื่องการค้าเสรี เพราะเชื่อว่าจะทำให้สวัสดิการโดยรวมและประเทศสมาชิกดีขึ้น จึงเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลสูงมากในปัจจุบัน แต่ก่อนอนุรักษ์นิยมทั้ง

หลายไม่สนับสนุนองค์การการค้าโลก เนื่องจากเห็นว่าการค้าระหว่างประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นการค้าที่แสวงหาผลกำไรสูงสุด จึงทำให้มีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก และก่อปัญหาความเสื่อมโทรมหรือมลพิษของสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีการขนถ่ายกากสารพิษหรือขยะมีพิษจากประเทศพัฒนาไปทิ้งในประเทศด้อยพัฒนาอีกด้วย ถือว่าเป็นการเอารัดเอาเปรียบประเทศด้อยพัฒนารวมทั้งยังมีการทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศด้อยพัฒนาอีกด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันต่อต้านจากนักอนุรักษ์นิยม จึงทำให้องค์การการค้าโลกได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการค้าและสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการกำหนดมาตรการที่จำเป็นต่อการคุ้มครองมนุษย์สัตว์พืช และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมาตรการด้านสุขภาพอนามัยต่างๆ เช่น การควบคุมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายทางเกษตรกรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านั้นน่าจะก่อให้เกิดผลดี เพื่อให้ประเทศทั้งหลายต้องให้การดูแลเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดี มิฉะนั้นอาจจะไม่มีประเทศใดร่วมค้าขายด้วย แต่ก็มีหลายฝ่ายเป็นห่วงกันว่าในแต่ละประเทศมีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนไม่เหมือนกัน และคงไม่สามารถจะจัดทำมาตรฐานเหล่านี้ให้เป็นตามที่ประเทศพัฒนากำหนดขึ้นมาได้ ดังนั้นจึงอาจจะถูกประเทศพัฒนาใช้เป็นมาตรการเพื่อกีดกันทางการค้าด้วยการยกเรื่องของสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตมาบังหน้าก็ได้

สำหรับประเทศไทยก็มีปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมและมลพิษของสิ่งแวดล้อมอยู่มากเช่นกัน ประกอบกับสินค้าที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศก็มีคู่แข่งค่อนข้างมาก ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้ประเทศผู้ซื้อได้หามาตรการด้านสิ่งแวดล้อมมากีดกันการค้า จึงควรที่ประเทศไทยจะได้มีการดำเนินนโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและเข้มแข็ง เพื่อให้สามารถนำการพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืนให้กับประชาชน รวมทั้งทำให้เกิดความเชื่อมั่นกับทุกประเทศด้วย จะได้ไม่มีปัญหาถูกกีดกันทางการค้าเกิดขึ้น

เนื่องจากปัญหามลพิษของสิ่งแวดล้อมในวิบากกรรมของมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา และก็ต้องรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นมานั่นเอง ดังนั้นทุกฝ่ายจึงต้องร่วมมือกันแก้ไขเรื่องนี้อย่างจริงจัง นอกจากนี้การแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาผูกโยงกับการค้านั้น ถ้าดูตามจุดมุ่งหมายแล้วก็น่าจะเป็นเจตนาที่ดี เพื่อป้องกันมิให้ประเทศทั้งหลายมุ่งแสวงหาผลกำไรสูงสุดในการค้าแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีมาตรการดูแลสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น เพื่อจะให้มีการพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนแบบยั่งยืนอย่างแท้จริง สำหรับประเทศไทยก็จำเป็นต้องให้ความสนใจในเรื่องนี้อย่างจริงจังและกำหนดมาตรการดูแลสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประเทศต่างๆ จะได้ช่วยป้องกันมิให้มีการนำปัญหาสิ่งแวดล้อมมากีดกันทางการค้านั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

มติชน	17 กันยายน 2538
มติชน	27 มกราคม 2539
มติชน	21 กุมภาพันธ์ 2539
มติชน	15 เมษายน 2539
มติชน	14 กรกฎาคม 2539

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University